

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів

СИЛАБУС
вибіркової освітньої компоненти
ФОНДОВИЙ РИНОК ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

підготовки бакалавра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійної програми Фінанси і кредит

Луцьк – 2024

Силабус вибіркової освітньої компоненти ФОНДОВИЙ РИНОК ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ підготовки бакалавра, галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 072 *Фінанси, банківська справа та страхування*, за освітньо-професійною програмою *Фінанси і кредит*

Розробник: Проць Н.В., доцент кафедри фінансів, кандидат економічних наук, доцент

Силабус погоджено:
гарант ОПП
Фінанси і кредит

Наталія ПРОЦЬ

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фінансів

протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.

Завідувачка кафедри:

Олена СТАЩУК

I. ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	07 Управління та адміністрування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, <i>Фінанси і кредит</i> Бакалавр	вибіркова
Кількість годин / кредитів <u>150/5</u>		Рік навчання <u>3</u>
		Семестр <u>5</u> ий
		Лекції <u>24</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>30</u> год Лабораторні <u>0</u> год. Індивідуальні <u>0</u> год.
		Консультації 10год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Самостійна робота 86 год.
		Форма контролю: <u>залік</u>
Мова навчання	українська	

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ПП: ПРОЦЬ НАТАЛІЯ ВАСИЛІВНА

Науковий ступінь: кандидат економічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри фінансів

Мобільний телефон: 097-34-63-688

E-mail: vyshnevsk.nataliya@vnu.edu.ua.

Електронний розклад: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

1. Анотація. Освітня компонента **Фондовий ринок та біржова діяльність** належить до переліку вибірових ОК циклу професійної підготовки бакалавра за освітньо-професійною програмою «Фінанси і кредит» та спрямована на формування у студентів системи компетентностей щодо функціонування фінансової системи.

2. Пререквізити. До дисциплін, вивчення яких передуює дисципліні, належать: «Макроекономіка», «Фінанси». **Постреквізити.** Вивчення курсу сприятиме кращому засвоєнню дисципліни «Фінансовий ринок».

3. Мета і завдання освітньої компоненти. Метою курсу є вивчення сутності та видів цінних паперів та фондового ринку, фінансово-економічних відносин, що виникають на фондовому ринку у зв'язку з обігом цінних паперів.

Завдання курсу: забезпечити студентів знаннями з: теоретичних основ про цінні папери та фондовий ринок; основних положень про організацію діяльності фондових бірж відповідно до чинного законодавства; сформуванати навички щодо здійснення операцій з цінними паперами, вивчити проблем, особливості функціонування та регулювання фондового ринку в Україні та розвинутих країнах світу в сучасних умовах.

4. Результати навчання (компетентності).

Компетентності, яких студент набуде в результаті вивчення дисципліни:

Інтегральна компетентність (ІНТ)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Інтегральна компетентність (ІНТ)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності

- ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
- ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
- ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК10. Здатність працювати у команді.
- ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Фахові компетентності

- СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
- СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.
- СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.
- СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.
- СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку

Програмні результати навчання

- ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
- ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
- ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.
- ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
- ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
- ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

5. Структура навчальної дисципліни.
Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1.							
1. Сутність, структура, функції, закономірності виникнення і функціонування ринку цінних паперів	12	2	4			6	ПЗ / 4 бали
2. Акції корпорацій	10	2	2			6	СР / 2 бали
3. Ринок облігацій	10	2	2			6	СР / 2 бали
4. Ринок векселів	12	2	4			6	ПЗ / 4 бали
5. Казначейські зобов'язання, ощадні сертифікати та інші види цінних паперів	12	2	2		2	6	ПЗ / 4 бали
6. Ринок деривативів	14	2	2		2	8	
Разом за модулем 2	70	12	16		4	38	16 балів
Змістовий модуль 2							
7. Роль цінних паперів у функціонуванні інвестиційного механізму	12	2	2			8	ПЗ / 2 бали
8. Первинний та вторинний ринок цінних паперів цінних паперів	14	2	2		2	8	СР / 2 бали
9. Діяльність Української фондової біржі	14	2	4			8	ПЗ / 4 балів
10. Позабіржовий ринок цінних паперів, фондові індекси	14	2	2		2	8	ПЗ / 4 бали
11. Державне регулювання ринку цінних паперів	14	2	2		2	8	ПЗ / 2 бали
12. Особливості розвитку ринку цінних паперів України та у зарубіжних країнах	12	2	2			8	ПЗ / 2 бали
Разом за модулем 3	80	12	14		6	48	16 балів
Конспект							8
Види підсумкових робіт	60						
Модульна контрольна робота 1	МКР / 30 балів						
Модульна контрольна робота 2	МКР / 30 балів						
Всього годин / Балів	150	24	30		10	86	100

*Форма контролю: ПЗ – практичні заняття, МКР – модульна контрольна робота, СР(самостійна робота)

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота полягає в підготовці до модульного контрольного оцінювання за питаннями, підготовленими викладачем на основі лекційного матеріалу.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти. Основні принципи організації поточного й підсумкового контролю знань здобувачів освіти розкриті у Положенні про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки (<http://surl.li/qctikb>).

Політика щодо академічної доброчесності. Виконані завдання студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату, що регламентовано Положенням ВНУ імені Лесі Українки "Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату" (<http://surl.li/andjme>).

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, перескладаються в час консультацій без зниження оцінки. Завдання, які виконуються в групі із залученням інших студентів не перескладаються.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації (<http://surl.li/uggkhu>).

Визнанню підлягають такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту загалом, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені силабусом навчальної дисципліни.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем результатів такого навчання.

Для зарахування визнаються сертифікати, отримані на платформі відкритих онлайн-курсів Prometheus або інших ресурсах.

Політика поточного оцінювання знань здобувачів освіти. Оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента «**Фондовий ринок та біржова діяльність**» здійснюється на основі результатів поточного контролю знань згідно з «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» від 30.08.2023 р. (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/08/2023_Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf) за 100-бальною шкалою. Об'єктом оцінювання знань здобувачів освіти є програмовий матеріал з ОК.

Навчальні досягнення здобувачів освіти оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних занять, самостійної роботи тощо. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних робіт, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на

самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальна кількість балів за освітньою компонентою становить 100 балів.

Політика щодо додаткових (бонусних) балів За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, спортивних змаганнях, мистецьких конкурсах тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія. Додаткові (бонусні) бали, які за тематикою відповідають освітньому компоненту, зараховуються за такі види робіт:

- опублікована наукова стаття у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів;
- публікація тез – з виступом на конференції 5 балів, без виступу – 3 бали;
- підготовка та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 7 балів;
- перемога у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 15 балів;
- подача проектних заявок на участь в студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх та зимових школах тощо – 7 балів.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Залік полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з певного компонента (дисципліни) на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, лабораторних занять, самостійної роботи.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом (програмою) освітнього компонента. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

Залікова оцінка визначається за результатами виконання практичних робіт, тестування.

Питання на залік

1. Місце фондового ринку у фінансовій системі.
2. Цільове призначення цінних паперів та фондового ринку.
3. Принципи та методи фондової політики.
4. Класифікація пайових фінансових інструментів.
5. Класифікація боргових фінансових інструментів.
6. Місце та роль акцій у системі цінних паперів.
7. Місце та роль облігацій у системі цінних паперів.
8. Економічна сутність похідних цінних паперів (деривативів).
9. Аналіз причин та умов становлення і розвитку ринку термінових фінансових інструментів.
10. Вартісний зміст акцій та їх різновидів.

11. Сутність привілейованих акцій, причини їхньої популярності.
12. Сутність купонних, цільових та дисконтних облігацій.
13. Особливості випуску та обігу ОВДП та ОЗДП.
14. Муніципальні цінні папери: переваги та труднощі у розвитку місцевих позик.
15. Способи обчислення вартості та дохідності облігацій.
16. Сутність та цільове призначення термінових цінних паперів.
17. Основні етапи розвитку ринку термінових цінних паперів.
18. Види похідних цінних паперів (деривативів): порівняльна характеристика.
19. Взаємовідносини сторін термінової угоди: ф'ючерсних та опціонних контрактів.
20. Межі доходу та втрат сторін опціонних контрактів.
21. Типи та види опціонів: довгий кол, короткий кол, довгий пут, короткий пут.
22. Методи визначення вартості опціону (премії).
23. Класифікація учасників фондового ринку за різними ознаками.
24. Емітент: права та обов'язки. Інвестор: права та обов'язки.
25. Посередник: види наданих послуг.
26. Роль комерційних банків у становленні та функціонуванні фондового ринку України.
27. Національна депозитарна система України: мета, структура, функції, шляхи розвитку.
28. Незалежні реєстратори та їх роль у фондовій діяльності на початковому етапі розвитку ринку цінних паперів.
29. Торговці цінними паперами: статус, функції, перспективи.
30. Роль, функції та соціально-економічне значення спільного інвестування.
31. Фондова біржа: статус, роль, функції, проблеми розвитку в умовах глобалізації фондового ринку.
32. Аналіз розвитку фондових бірж України.
33. Депозитарна система в Україні: проблеми становлення і розвитку, шляхи подолання труднощів.
34. Вексельний обіг в Україні: значення, проблеми.
35. Брокерсько-дилерська діяльність.
36. Процедура випуску та розміщення цінних паперів. Послуги андеррайтерів.
37. Види угод на ринку цінних паперів: класифікація та порівняльний аналіз.
38. Кліринг та клірингові організації. Методи взаємних заліків.
39. Організація розрахунків за фондовими угодами.
40. Котирування цінних паперів.
41. Регулювання фондового ринку: причини та методологія.
42. Органи державного регулювання фондового ринку. Повноваження та функції Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.
43. Законодавча та нормативно-методична база функціонування фондового ринку України (огляд та коментар).
44. Саморегулювальні організації (СРО) за кордоном і в Україні (аналітичний огляд).
45. Фундаментальний аналіз фондового ринку: сутність основних методів.
46. Технічний аналіз фондового ринку: сутність основних методів.
47. Біржові (фондові) індекси цін цінних паперів: методи, порівняльна характеристика існуючих індексів.
48. Рейтинги цінних паперів та емітентів: вибір рейтингових показників та способів їх синтезування для одержання однозначної оцінки.
49. Статус, типи, види цінних паперів, їх функції.

50. Прямі та портфельні інвестиції.
51. Вартісні показники цінних паперів.
52. Сутність, види та функції акцій.
53. Показники оцінки акцій.
54. Випуск та розміщення державних облігацій в Україні.
55. Операції РЕПО з державними облігаціями.
56. Депозитарне обслуговування операцій з державними облігаціями в Україні.
57. Особливості емісії та обігу ощадних сертифікатів в Україні.
58. Банківське дисконтування векселя.
59. Особливості обігу приватизаційних цінних паперів в Україні.
60. Роль та функції підприємств колективного інвестування.
61. Характеристика операцій з фондовими деривативами.
62. Національний та міжнародний ринок цінних паперів.
63. Торгівля цінними паперами на Українській фондовій біржі.
64. Види, порядок укладання і виконання біржових угод.
65. Позабіржова торгівля цінними паперами.
66. Поняття, категорії та основні обов'язки емітентів цінних паперів.
67. Інституційні інвестори на ринку цінних паперів.
68. Реєстраторська діяльність на ринку цінних паперів.
69. Розвинені біржові системи світу.
70. Основні етапи розвитку фондового ринку у світовій економіці.
71. Основні етапи розвитку фондового ринку в Україні.
72. Процес приватизації та його роль у формуванні первинного ринку паперів.
73. Причини кризових явищ та завдання державного регулювання процесів обігу цінних паперів.
74. Становлення інфраструктури фондового ринку в Україні.
75. Проблеми класифікації цінних паперів та їх моделювання за даними
76. Сутність та мета державного регулювання ринку цінних паперів.
77. Роль та функції держави у сфері регулювання фондового ринку?
78. Законодавче забезпечення державою регулювання ринку цінних паперів.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Черкасова С.В. Ринок цінних паперів і фондова біржа: Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Львів: Видавництво ЛКА, 2015. 168 с.
2. Кальний С. В. Інвестування: практикум : навчальний посібник / С. В. Кальний. Київ : Видавництво «Наукова столиця», 2020. 135 с.
3. Про затвердження Положення про об'єднання професійних учасників фондового ринку: Рішення НКЦПФР від 27.12.2012 № 1925.
4. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 № 514-VI.
5. Біржовий фондовий ринок в Україні: навч. посібник. Бурмака М. О, Бутенко Д. С., Долінський Л. Б. та ін. К.: АДС УМКЦентр, 2014. 412 с.
6. Фондовий ринок: підручник. В 2-х кн. Кн. 2. / За ред. В.Д. Базилевича. К., 2016. 686 с.
7. Поважний О. С. Цінні папери і фондовий ринок : навч. посіб. / О. С. Поважний, Н. С. Орлова, А. Л. Свечкіна. 2-ге вид., виправл. і допов. Львів : Магнолія 2006, 2012. 360 с.
8. Петухова, О.М. Інвестування: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2018 335 с.
9. Сохацька О., Фундаментальний та технічний аналіз цін товарних та фінансових ринків / Роговська-Іщук І., Вінницький С. К.: Кондор, 2012. 305 с.
10. Рынок ценных бумаг: курс лекций. Ю.Я Кравченко. К.: ВИРА, 2002. 368 с.
11. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.
12. Статистика та аналітичні матеріали Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку : URL : <http://www.nssmc.gov>.
13. Фінансовий ринок: Навч. посібник за заг.ред. Арутюнян С.С. / Арутюнян С. С., Добриніна Л.В. та інші. К : Гуляева В.М., 2018. 484 с.